

บทที่ 5

กิจกรรมขององค์การบริการเยาวชน

ความหมายของกิจกรรม

“กิจกรรม” ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า activity หรือ programme activity หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินก่อให้เกิดสัมพันธภาพ ก่อให้เกิด ปฏิกริยาโต้ตอบภายในกลุ่มสมาชิก และการกระทำนั้น ๆ ทำให้สมาชิกได้รับประสบการณ์ในการเข้าร่วมกระทำด้วย ฉะนั้นพอสรุปได้ว่าองค์ประกอบของคำว่า กิจกรรม มี 4 ประการด้วยกัน คือ

1. ความสนุกสนานเพลิดเพลิน (Fun)
2. สัมพันธภาพ (Relationship)
3. ปฏิกริยาโต้ตอบ (Interaction)
4. ประสบการณ์ (Experience)

กิจกรรมทุกชนิดมีคุณค่าในตัวของมันเอง ทั้งนี้แล้วแต่ผู้จัดกิจกรรมและผู้วางแผนกิจกรรม จะจัดใช้กับกลุ่มต่าง ๆ ได้เหมาะสมแค่ไหน เพียงใด กิจกรรมที่ใช้อยู่เสมอ ๆ ได้แก่ การอภิปราย การสัมมนา โต้วาทิ ห้องสมุด การละเล่น ดนตรีและเพลง ละคร การเดินรำ โภชนาการ ศิลปหัตถกรรม ธรรมชาติศึกษา การตั้งค่ายพักแรม การปฐมพยาบาล และอื่น ๆ

องค์ประกอบการวางแผนและจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมหรือวางแผนกิจกรรมให้กลุ่มนั้น ผู้จัดควรได้พิจารณาถึงองค์ประกอบ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกลุ่มและวางแผนกิจกรรมดังนี้

1. อายุ การจัดกิจกรรมให้สมาชิกในกลุ่ม ผู้จัดสามารถคาดคะเนความสนใจ ความต้องการจากอายุของสมาชิกได้ ฉะนั้นผู้จัดควรมีความรู้ในเรื่องการพัฒนาของมนุษย์พอสังเขป คือ

วัยเด็ก (Infancy) อายุแรกเกิด ถึง 2 ปี การพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ของเด็กวัยนี้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมาก กล้ามเนื้อต่าง ๆ แข็งแรงขึ้น มีการพัฒนาทางด้านภาษา ชอบการเลียนแบบ ต้องการให้ผู้ใหญ่สนใจ เด็กวันนี้ถือว่าตนเองเป็นใหญ่ กิจกรรมที่จะจัดให้ ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้พลังงานในร่างกาย เช่น กล้ามเนื้อ แขน ขา ให้เป็นประโยชน์ โดยการหยิบจับวัสดุที่เป็นรูปร่างต่าง ๆ กัน การกระโดด การพุดคุย ขอให้ระลึกว่า วัยนี้ การเล่นเปรียบเสมือนชีวิตของเด็ก เด็กจะขาดการเล่นไม่ได้ (Play is the child's life)

วัยก่อนเข้าโรงเรียน (Pre-school age) อายุระหว่าง 2 ถึง 6 ปี การเจริญเติบโตของเด็กในวัยนี้เป็นไปอย่างธรรมดา การเจริญเติบโตของเด็กหญิงและเด็กชายแตกต่างกัน และจะเติบโตพร้อมกันเมื่ออายุประมาณ 5 ปี เด็กวัยนี้สนใจสิ่งต่าง ๆ ใกล้เคียง เช่น ญาติพี่น้อง สัตว์ ธรรมชาติ ชอบรูปภาพสีสันรูปใหญ่ ๆ สนใจในจังหวะเพลง ชอบการแสดงออก ร่าเริง มีช่วงเวลาสนใจระยะสั้น การจัดกิจกรรมให้ต้องมีการเปลี่ยนกิจกรรมบ่อย ๆ เพราะเด็กวัยนี้มีระยะความสนใจสั้นนั่นเอง คือประมาณ 5 นาทีเท่านั้น กิจกรรมเพลงเข้าจังหวะที่มีคำร้องง่ายและสั้น รวมทั้งการเคาะจังหวะ สามารถจัดให้เด็กได้ การเล่นนิทานเกี่ยวกับสัตว์ นางฟ้าเทวดา และนิทานเกี่ยวกับคติธรรม คุณงามความดี ควรได้จัดเล่าให้เด็กในวัยนี้ฟังด้วย จุดสำคัญในวัยนี้ก็คือเด็กวัยนี้ชอบเล่นคนเดียว กิจกรรมที่จะแนะนำให้เด็กได้อีกอย่างหนึ่งคือ กิจกรรมที่มีการแข่งขัน กิจกรรมที่ทำให้เด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน เช่น ค่ายกลางวัน ฯลฯ

วัยเด็กเข้าโรงเรียน (School age) อายุระหว่าง 6 ถึง 13 ปี การเจริญของเด็กเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เด็กวัยนี้ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชุกชอน ว่องไว มีความต้องการที่จะเล่นกับเพื่อนมากกว่าอยู่กับพ่อแม่ เด็กวัยนี้มีความจงรักภักดีต่อเพื่อนในกลุ่ม (group loyalty) เด็กมักจะชอบเล่นกับเพื่อนเพศเดียวกัน เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศมาก ทั้งสองเพศพยายามที่จะทำตนให้เป็นจุดสนใจของเพศตรงข้าม การจัดกิจกรรมให้จัดให้ได้ทุกอย่าง แต่ควรแบ่งกลุ่มโดยยึดหลักเรื่องเพศเป็นใหญ่ กิจกรรมที่ต้องใช้ฝีมืออันประณีตละเอียดอ่อน เหมาะกับการจัดให้เด็กหญิง เพราะเด็กหญิงทำงานฝีมือได้ดีที่สุดระหว่าง 9 ถึง 10 ปี กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น จะต้องอยู่ในสายตาของผู้ควบคุมอย่างใกล้ชิด แน่นหนามาก สามารถรับผิดชอบเพื่อนได้ ความคิดเห็นของเพื่อนถูกต้องทุกอย่าง ดีกว่าความคิดเห็นของพ่อแม่ ฉะนั้นหากว่าเด็กมีเพื่อนในกลุ่มดี เด็กจะดีไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากเด็กคบเพื่อนชั่วและผู้ใหญ่ดูแลไม่ทั่วถึง ทางเสียของเด็กก็จะ

มีมากขึ้น อันจะเป็นการยากที่จะดึงกลับมาได้ ดังพุทธภาษิตที่ว่า “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล”

วัยรุ่น (Puberty) อายุระหว่าง 13 ถึง 18 ปี เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วอีกครั้งหนึ่ง ระยะเวลานี้เองทำให้เด็กเกิดอาการเจ็บปวด นักจิตวิทยาเรียกวัยนี้ว่า Growing pains period เด็กหญิงเริ่มมีหน้าอก สะโพกผาย มีประจำเดือน มีขนในที่ลับ ฯลฯ ส่วนเด็กชาย มีเสียงแตก มีหนวดเครา มีขนในที่ลับ ฯลฯ ส่วนการเจริญเติบโตของเด็กหญิง โตเร็วกว่าเด็กชาย 2 ปี หมายถึง เด็กหญิงจะโตรวดเร็วขณะที่มีอายุ 12 ปี ส่วนเด็กชายโตเร็วตอนอายุ 14 ปี และการเจริญเติบโตของทั้งสองเพศจะเป็นไปอย่างพร้อมเพรียงกันเมื่ออายุ 17 ปี เด็กวัยนี้แยกกลุ่มเพื่อนเล่นตามเพศในราวต้น ๆ ของวัย แต่พอปลายวัยจะเริ่มเล่นเข้ากลุ่มกับเพื่อนต่างเพศ แต่ปลาย ๆ วัย มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น ยังคงรักความเป็นอิสระ ชอบเพื่อฝืนตามนวนิยายที่อ่าน คือเด็กชายชอบอ่านนวนิยายประเภทผจญภัย เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยายประเภทรักชีวิตโศกสลด ความรู้สึกในเรื่องเพศของเด็กหญิงในวัยนี้มีมากกว่าเด็กชาย และมีเร็วกว่าด้วย ฉะนั้นจะเห็นว่า เด็กหญิงชอบแต่งตัวอยู่หน้ากระจกเป็นเวลานาน และเริ่มพิถีพิถันในเรื่องการแต่งกาย กิจกรรมที่เหมาะสม คือกิจกรรมอภิปราย บรรยายให้รู้เรื่องเพศ การรักษาความงาม ทักษะศึกษา เต็มรับ ค่ายพักแรม เป็นต้น มีข้อน่าสังเกตว่า กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกาย หรือกิจกรรมแข่งขันกลางแจ้ง ควรจัดให้น้อยลง

วัยหนุ่มสาว (Young adulthood) อายุระหว่าง 18 ปี ถึง 20 ปี วัยนี้ถือว่าเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยกำลังระหว่างการปรับตัวจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ เด็กต้องเผชิญกับการตัดสินใจหลายด้าน เช่น การเรียน การมองหาคู่ครอง ฯลฯ เด็กวัยนี้ชอบทดลอง จะพบว่าทั้งเด็กหญิงและเด็กชายประพฤตินอกแนวทางเสื่อมเสียมาก เช่น ดิฉยาสเสพติด กิจกรรมที่จัดควรเป็นกิจกรรมที่ออกกำลังกายน้อย เป็นกิจกรรมที่อาศัยความคิดและเหตุผล กิจกรรมประเภทให้วิชาความรู้ในด้านต่าง ๆ ก็นับว่าสำคัญในวัยนี้ กิจกรรมประเภทที่ทั้งสองเพศได้ร่วมกันทำ จะทำให้สมาชิกสนุกสนานมาก เช่น การเดินรับ ทักษะจร อภิปราย โต้วาที ดนตรี ฯลฯ

วัยผู้ใหญ่ (Adulthood) อายุระหว่าง 20 ถึง 60 ปี ในระยะต้นวัยผู้ใหญ่ การเจริญเติบโตทางด้านต่าง ๆ เจริญสุดยอด คนในวัยนี้จะมองโลกในด้านความเป็นจริง ชีวิตไม่ใช่ความเพ้อฝันอย่างแต่ก่อน วัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่หนักมาก ในด้านการรับภาระเกี่ยวกับครอบครัว การทำงานการมีคู่ครองวางแผนอนาคตของลูกหลาน ฉะนั้นเนื่องจากคนวัยนี้มีภาระหนักอยู่แล้ว

กิจกรรมที่จะจัดให้เหมาะสมควรเป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมความรู้เรื่องอาชีพและครอบครัว ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม ควรเป็นระยะไม่นานนัก และจัดการพบปะกันนาน ๆ สักครั้ง หนึ่ง กิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่ควรจัดคือ กิจกรรมที่ทำไปแล้ว นอกจากก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองแล้ว ยังทำประโยชน์ให้กับสังคมอีกด้วย

2. ความต้องการและความสนใจ มีความเชื่อในทางสังคมสงเคราะห์กลุ่มชนประการ หนึ่งว่า การใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานกลุ่มนั้น จะสำเร็จมีผลมากหรือน้อย หรือ กลุ่มล้มเหลว ก็เพราะการจัดกิจกรรมสำหรับสมาชิกกลุ่ม โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการและ ความสนใจของกลุ่มเป็นหลัก กิจกรรมที่จัดไปอาจเป็นเพราะผู้นำกลุ่มถนัดในกิจกรรมนั้น หรือ ผู้นำกลุ่มชอบกิจกรรมนั้น ฉะนั้นควรยึดหลักว่า กิจกรรมที่จะมีในกลุ่มสมาชิกควรได้เลือกเอง แต่สำหรับสมาชิกเด็ก ผู้นำอาจเสนอกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง และให้สมาชิกเลือกเอาเอง ในกรณี ที่เป็นผู้นำหรือผู้ดูแลกลุ่ม ที่สมาชิกมีปัญหาทางด้านจิตใจ ผู้นำกลุ่มควรตัดสินใจเลือกกิจกรรม ให้เหมาะกับสมาชิกได้เอง

การค้นหาความต้องการและความสนใจจากกลุ่ม สามารถอาศัยหลัก ดังนี้

2.1 การพูดคุย ทั้งที่เป็นทางการ (Formal conversation) และไม่เป็นทางการ (Informal conversation) การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการจะทำให้เราสามารถค้นหาข้อเท็จจริงใน ตัวสมาชิกได้มากที่สุดและใกล้ชิดความเป็นจริงมากที่สุดด้วย

2.2 การสังเกต (Observation) การสังเกต เป็นเครื่องมือของนักสังคมสงเคราะห์ ทุกแขนง เพราะเราทราบว่า มนุษย์เราบางคนคิดอย่างหนึ่ง แต่ทำอีกอย่างหนึ่ง การสังเกตต้องดู ทั้งกิริยา ท่าทาง คำพูด สีหน้า การแต่งกาย และที่สำคัญที่สุดคือสังเกตจากดวงตา เพราะเราเชื่อ ว่า ดวงตาเป็นหน้าต่างของหัวใจ

2.3 การฟัง (Listening) เป็นเครื่องมือสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการทำงานของนัก สังคมสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ที่ดีต้องเป็นนักฟังที่ดีด้วย ต้องสามารถตีความหมายของคำ พูดที่สมาชิกพูด และค้นหาสาเหตุและความหมายของคำพูดนั้น ๆ

2.4 การคาดหมาย (Assume) ผู้ทำงานกลุ่ม สามารถคาดหมายจากหลักจิตวิทยา เกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์วัยต่าง ๆ กันได้ว่า แต่ละวัยมีแนวโน้มหรือมีความต้องการ ความสนใจ อะไรบ้าง

3. **ขนาดของกลุ่ม** หมายถึง จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มกิจกรรม กิจกรรมประเภทฝึกทักษะ ต้องการจำนวนสมาชิกน้อย เพื่อทุกคนจะได้มีโอกาสฝึกทักษะได้ทั่วถึง กิจกรรมบางอย่างต้องการจำนวนสมาชิกในกลุ่มจำกัดจำนวน เช่น กิจกรรมที่ต้องมีการแข่งขันเป็นหมู่คณะ กิจกรรมบางอย่างไม่จำกัดจำนวนสมาชิก เช่น ทัศนศึกษา ค่ายพักแรม เป็นต้น

4. **ลักษณะโดยเฉพาะของสมาชิกกลุ่ม** กิจกรรมหลายประเภทต้องการสมาชิกที่มีร่างกายปกติ ไม่พิการทั้งแขนขา เช่น ฟุตบอล (แต่ปัจจุบันกิจกรรมนี้คนพิการก็สามารถนำไปเล่นได้) กิจกรรมบางอย่างสมาชิกที่พิการก็สามารถทำได้ เช่น การอ่านหนังสือ เล่นดนตรี ร้องเพลง ศิลปหัตถกรรม เป็นต้น กิจกรรมบางอย่างต้องการสมาชิกที่มีจิตใจเสียสละเพื่อสังคม เช่น การทำงานอาสาพัฒนา โครงการช่วยเหลือคนในแหล่งเสื่อมโทรม เป็นต้น

5. **สถานที่** สถานที่จัดว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องระลึกรถึง เพราะกิจกรรมบางอย่างต้องการใช้สถานที่ในการประกอบกิจกรรมกว้างขวาง บางอย่างใช้สถานที่ในที่ร่มหรือกลางแจ้งก็ได้ ฉะนั้นก่อนจัดกิจกรรม ควรจะดูข้อนี้ด้วย ในกรณีที่สมาชิกต้องการกิจกรรมที่ต้องใช้สถานที่ที่กว้างขวางมากจริง ๆ แต่องค์การหรือสมาคมที่เราทำงานอยู่ไม่มีที่ให้ ผู้นำจะได้ใช้วิธีหาทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบกิจกรรมนั้น ๆ

6. **ระยะเวลาและฤดูกาล** หมายถึง ช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรมว่าในการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง จะใช้เวลาานเท่าไร ใช้เวลาตอนไหน กิจกรรมที่จัดเหมาะสมกับฤดูกาลหรือไม่ เช่น การจัดกิจกรรมแบดมินตันในฤดูฝน และการเล่นนั้นต้องเล่นกลางแจ้ง เนื่องจากอาคารในที่ร่มไม่มี การเล่นนั้นก็คงดำเนินไปไม่ได้

ส่วนเรื่องระยะเวลาที่จัดกิจกรรม ควรได้คำนึงถึงช่วงเวลาที่สมาชิกสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ รวมทั้งช่วงเวลาหาความสนใจของสมาชิกควบคู่กันไปด้วย

7. **ทักษะและประสบการณ์เบื้องหลัง** องค์ประกอบข้อนี้ นับว่าสำคัญมาก เพราะนักสังคมสงเคราะห์หามีความเชื่อที่ว่า การเริ่มต้นกิจกรรมที่ดี เท่ากับการทำกิจกรรมนั้นสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง ฉะนั้นก่อนเริ่มต้นกิจกรรม ควรได้มีการศึกษาหาจุดเริ่มต้นของความสามารถของสมาชิกส่วนรวมก่อน (Beginning level หรือ Starting point) หากสมาชิกที่มาเข้ากลุ่มมีทักษะ มีประสบการณ์ในเรื่องหรือในกิจกรรมที่กำลังจะทำอย่างดีแล้ว การที่เริ่มจัดกิจกรรมที่ง่ายไป จะทำให้สมาชิกถูกดูถูกความสามารถหรือไม่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของเรา ในทางตรงกัน

ข้าม ถ้ากิจกรรมเริ่มจากจุดยากเกินไป สมาชิกจะเกิดความเบื่อความท้อถอย คิดว่าตนเองไม่ร่วมกิจกรรมไม่ได้ ผลที่ได้รับคือ สมาชิกไม่ยอมเข้าร่วมในกิจกรรมและร่วมกลุ่มต่อไป ฉะนั้นการศึกษาทักษะและประสบการณ์เบื้องหลังในตัวสมาชิก จะทำให้มีการเริ่มการจัดกิจกรรมในจุดที่ถูกต้อง (Start where they are)

8. การศึกษาและสภาพทางเศรษฐกิจสังคม ในกรณีที่สมาชิกในกลุ่มมีการศึกษาไม่ดี สภาพทางเศรษฐกิจไม่ดี การจัดกิจกรรมนั้น ผู้จัดควรได้จัดกิจกรรมที่สามารถใช้อุปกรณ์ในองค์กรหรือสมาคม พยายามจัดกิจกรรมที่สมาชิกต้องออกเงินสมทบน้อยที่สุด จัดกิจกรรมที่ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่เขาเหล่านี้มากที่สุด รวมทั้งจัดกิจกรรมซึ่งเมื่อกระทำไปแล้ว มีผลผลิตหรือสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพและเพิ่มพูนรายได้อีกด้วย

9. อุปกรณ์และเครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่ใช้เพื่อทำให้เกิดผลสมบูรณ์ในกิจกรรมนั้นยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมที่ต้องใช้อุปกรณ์มาก ผู้จัดควรดูทรัพยากรในองค์กรหรือสมาคมของตนเสียก่อน หากมีอุปกรณ์ครบครัน การจัดกิจกรรมนั้นก็ไม่มีปัญหา แต่หากมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอ หรือมีผู้จัดจะได้ทำการเช่า ขอยืม หรือซื้อหาก่อนการดำเนินกิจกรรม

10. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำ การจัดกลุ่มในองค์กร สมาคมและศูนย์เยาวชนต่าง ๆ กลุ่มที่จะต้องมีเจ้าหน้าที่ดูแล ผู้นำกลุ่ม ผู้ให้คำปรึกษาหรือ วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำการดำเนินงานกลุ่ม ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การจัดกิจกรรมผู้จัดมุ่งผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับหลายด้านด้วยกัน เช่น สมาชิกได้รับความสนุกสนานและได้รับผลประโยชน์ในกิจกรรมนั้น เพราะสมาชิกต้องการและสนใจในกิจกรรม สมาชิกจะได้รับการพัฒนาในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ สมาชิกจะได้ฝึกทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามไปในเวลาเดียวกัน เป็นต้น ในกรณีที่เรายึดความต้องการของสมาชิกเป็นใหญ่ สมาชิกต้องการจัดกิจกรรมที่เกินความสามารถและเราไม่ชำนาญ ผู้จัดกลุ่มควรได้เชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเป็นวิทยากรของกลุ่มเป็นบางครั้งบางคราว

ประเภทของกิจกรรม

กิจกรรมขององค์กรบริการเยาวชน ส่วนใหญ่จะเน้นในการเสริมสร้างหรือพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ดังนี้

1. กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนทางด้านสติปัญญา และความสามารถพื้นฐาน ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาได้ดี
2. กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาด้านสุขภาพ ทำให้ร่างกายและจิตใจแข็งแรง
3. กิจกรรมด้านจริยธรรม
4. กิจกรรมด้านการเตรียมเพื่ออาชีพและการมีงานทำ

การดำเนินงาน

1. กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนทางด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน

1.1 การดำเนินงานเพื่อให้เด็กทั้งในและเมืองชนบทและแหล่งชุมชนแออัดได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นประถมศึกษา ให้นำหน่วยงานและสถานศึกษาจัดโครงการให้ความรู้ในการเป็นพ่อแม่แก่ผู้ที่เป็นพ่อแม่ ผู้ที่จะมีครอบครัว นักศึกษาและนักเรียน การให้สื่อมวลชนเผยแพร่ความรู้ในการเป็นพ่อแม่ การชักจูงให้สถาบันครอบครัว สำนักงานโรงงานและชุมชน จัดศูนย์เด็กในแต่ละสถานที่ รวมถึงการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลและชั้นเด็กเล็ก

1.2 จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ให้แก่เด็กและเยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบโรงเรียน

1.3 จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล จากสถิติของกรมการพัฒนาชุมชนตั้งแต่ปี 2517-2533 ได้จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลแล้ว 4,799 ศูนย์ และเร่งรัดให้มีระบบเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั่วถึง

1.4 จัดการศึกษาภาคบังคับ ให้มีรูปแบบหลากหลาย เช่น หน่วยบริการการศึกษาเคลื่อนที่ เพื่อให้เด็กทุกคนโดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ เด็กในชนบทห่างไกล เด็กที่เคลื่อนย้ายตามผู้ปกครองไปทำงานยังที่ต่าง ๆ และเด็กบนพื้นที่สูงได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

1.5 จัดตั้งห้องสมุดและที่อ่านหนังสือประจำอำเภอและหมู่บ้าน

1.6 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีปัญญาเลิศหรือมีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ ได้แสดงออกอย่างถูกต้องเต็มศักยภาพ เช่น จัดประกวดผลงานและแข่งขันความสามารถด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ความสามารถพิเศษด้านกีฬา ดนตรีและศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

2. กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาด้านสุขภาพ

2.1 ให้การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคแก่เด็ก เช่น ให้วัคซีนบีซีจี วัคซีนไข้มองอักเสบ และวัคซีนเตตานีสท็อกซอยด์ เป็นต้น

2.2 ให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ในการระวังป้องกันและรักษาโรคเอดส์และกามโรค

2.3 จัดให้มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของเยาวชนจากสิ่งชั่วร้ายทางเพศต่าง ๆ เช่น จัดให้มีสถานออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬา การแข่งขันทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2.4 ให้บริการอนามัยโรงเรียนแก่นักเรียนประถมศึกษาในชนบท

2.5 เผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย การระวังป้องกันรักษาโรคแก่เด็กและเยาวชนในระบบโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกสังกัด และแก่เด็กและเยาวชนนอกระบบโรงเรียนให้ทั่วถึง

2.6 เผยแพร่ความรู้เรื่องอนามัยในช่องปากของเด็กกลุ่มอายุ 0-5 ปี แก่พ่อแม่และผู้ปกครอง และความรู้ทันตสาธารณสุขแก่เด็กและเยาวชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

2.7 ให้ความรู้แก่ครอบครัว เน้นความเข้าใจในบทบาทและความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูลูก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชนด้านอารมณ์และสังคม รวมทั้งการฝึกสติสัมปชัญญะเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจิต โดยการฝึกอบรม จัดกิจกรรมและเผยแพร่ทางสื่อมวลชน

2.8 ขยายการจัดตั้งศูนย์สุขภาพจิตในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลุ่มที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาทางจิตทั้งหมด ได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางจิต

2.9 รณรงค์ให้เด็กและเยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง เห็นความสำคัญเรื่องโภชนาการ โดยเฉพาะให้เด็กได้ดื่มนมอย่างน้อยวันละ 2 แก้ว เพื่อเสริมสร้างพลาสมา และการเจริญเติบโตทางร่างกาย

2.10 จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมกีฬาและนันทนาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาและชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายแก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

3. กิจกรรมด้านจริยธรรม

3.1 รมรงค์ให้ครอบครัวและสถาบันต่าง ๆ เห็นความสำคัญและร่วมมือกันปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม ลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน คือให้มีจิตใจเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักเหตุผล มีระเบียบวินัย รู้จักสามัคคี และมีความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข รู้จักประหยัดอดออม รู้คุณค่าของชีวิต รู้ค่าของเงิน มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการทำงาน มีความอดทน อดกลั้น รู้จักริเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีสำนึกในสิทธิและหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

3.2 จัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เพื่อสร้างคนให้เป็นคนมีจิตวิญญาณมุ่งมั่นจริงจัง มีจิตใจเข้มแข็งและเชื่อมั่นในตัวเอง

3.3 จัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชน รู้จักแบ่งเวลาและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ได้ทำประโยชน์หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมมากที่สุด

3.4 กระตุ้นให้สถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคมปลูกจิตสำนึกแก่เด็กและเยาวชนในการสงวนรักษาสาธารณสมบัติ

3.5 จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมเพื่อให้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของเด็กและเยาวชน เช่น การเข้าค่ายพัฒนาจิตใจ การสอนศาสนาธรรมในวันหยุด และการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น

พัฒนาการจริยธรรมของเยาวชน

การปลูกฝังจริยธรรมของวัยรุ่น วารสารเยาวชนฉบับเดือนกรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. 2534 ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนไว้ดังนี้

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการศึกษาโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ แต่ดูเหมือนว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจไม่เจริญก้าวหน้าเท่าไร การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมจะเสื่อมลงเท่านั้น ดังนั้นรัฐบาลจึงเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูคุณภาพทางด้านคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนไทย โดยกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ว่าจะมุ่งจัดการ

ศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชนโดยให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งการจะพัฒนาจริยธรรม ต้องการทำอย่างต่อเนื่อง เราลองมาศึกษาดูว่าเราจะมีวิธีการปลูกฝังจริยธรรมในวัยรุ่นได้อย่างไร

จริยธรรม เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะ ของมนุษย์ คือการมีความรู้ที่ศรัทธา และพฤติกรรมที่สังคมต้องการเป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยม ชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม เช่น ความเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ไม่คิดอยากได้ในสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน ความเป็นคน มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ทั้งต่อบุคคลอื่นและสัตว์ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน

จริยธรรมของบุคคลมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม มากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม หรือการถ่ายทอดจากบิดา มารดา คือบุคคลจะได้รับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ระเบียบประเพณี และค่านิยมต่าง ๆ จากสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ การเกิดจริยธรรมจะก่อตัวในทารกตั้งแต่แรกเกิด โดย ทารกจะค่อย ๆ เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่บุคคลอื่น ๆ มีต่อตนและการโต้ตอบของตนที่ เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นไปทีละน้อย จริยธรรมของมนุษย์นั้นมีการเจริญเติบโตขึ้นเป็นลำดับ ตามวัย มีการพัฒนาไปตามอายุและการเรียนรู้ของบุคคล

พัฒนาการทางจริยธรรมของวัยรุ่นที่เป็นปกติ นั้น เช่น ช่วงอายุ 10-13 ปี จะมีจริย ธรรมอยู่ในระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึงในช่วงวัยนี้ เด็กจะพยายามแสดงออก ทางพฤติกรรม เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มพวกของตนหรือพยายามปฏิบัติตนให้เหมือนกับคนอื่น ๆ ใน กลุ่ม คือให้มีการยอมรับว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มการจะปลูกฝังจริยธรรมที่ถูกต้อง เหมาะสมสำหรับวัยนี้จะได้ทำได้โดยการใช้ตัวอย่างแบบที่เป็นกลุ่มเดียวกัน คือเป็นคนในวัยเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงการทำความดี และได้รับการยกย่องจากคนในกลุ่มเดียวกันซึ่งในวัยนี้ เด็กมี แนวโน้มที่จะทำตามกฎเกณฑ์ดังที่กล่าวแล้ว

วัยรุ่นที่อยู่ในช่วงอายุ 13-16 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมจะเลื่อนจากขั้นที่ยึดกลุ่มพวก พ้องเป็นหลัก เป็นขั้นที่ยึดระเบียบ ค่านิยม กฎหมายหรือหลักศาสนาเป็นหลัก ซึ่งหมายถึง ใน ช่วงวัยนี้วัยรุ่นมีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามค่านิยม ระเบียบแบบแผนหรือประเพณีของสังคม หรือตามหน้าที่และบทบาทของตนในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่ง of สังคม จะเห็นได้ว่าวัยนี้วัยรุ่นจะพยายามมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมเช่น การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์หรือ ช่วยเหลือชุมชน

วัยรุ่นบางคนอาจมีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นอยู่กับระดับเหนือคุณลักษณะคือ อยู่ในระดับมองเห็นค่าอยู่ในระดับมองเห็นความสำคัญของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความสำนึกในเรื่องของส่วนรวมหรือในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนส่วนใหญ่ของสังคม ความแตกต่างของระดับจริยธรรมในวัยรุ่นนั้น มักมีสาเหตุมาจากปัจจัยอันสำคัญประการหนึ่งคือ แบบอย่างของการอบรมเลี้ยงดูพบว่าแบบอย่างของการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันมีผลทำให้เกิดความแตกต่างทางด้านพัฒนาการ ทางจริยธรรม แบบอย่างของการอบรมเลี้ยงดูนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน หมายถึงการที่บิดามารดาให้กำลังใจแก่เด็กสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น และการกระทำต่าง ๆ มีการแนะนำแก้ไขการกระทำที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม บิดามารดา ไม่ใช้การลงโทษเด็กด้วยวิธีดุด่า หรือเขียนตี แต่จะใช้วิธีลงโทษแบบลิดรอนสิทธิ คือ ตัดสิทธิ์ที่เด็กเคยได้รับจากครอบครัวหรือให้ทำงานชดใช้ตามที่ได้กระทำ ซึ่งพบว่า ถ้าวัยรุ่นถูกเลี้ยงด้วยวิธีนี้ จะพัฒนาจริยธรรมให้เป็นคนดีมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อและมีการพัฒนาการทางจริยธรรมขึ้นเรื่อย ๆ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ซึ่งหมายถึงบิดามารดาสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กมีเหตุผลในการกระทำของตน ให้เด็กใคร่ครวญพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเองก่อนที่จะตัดสินใจทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดรวมทั้งให้ฝึกพิจารณาเหตุและผลของการกระทำ ว่าการกระทำนั้น ๆ ส่งผลเป็นประการใด ซึ่งเด็กจะพัฒนาเป็นผู้รู้จักรับผิดชอบชีวิต ไม่ก้าวร้าว รู้จักละอายต่อความผิด สามารถพัฒนาทางด้านจริยธรรมต่อไปถึงระดับสูงได้

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง บิดามารดา เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้มงวด โดยให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัดไม่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นและยังให้การลงโทษอย่างรุนแรงด้วย การดุด่า เขียนตีหรือกักขัง เด็กจะมีลักษณะก้าวร้าวขาดความรับผิดชอบควบคุมตนเองได้น้อยและมีการพัฒนาทางจริยธรรมไปได้อย่างล่าช้า

ผู้มีจริยธรรมได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองดี และเป็นประชากรที่มีค่าของสังคม ถ้าสังคมไทยมีประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้มีจริยธรรม สังคมไทยก็必将มีความสงบสุขและสามารถที่จะพัฒนาไปได้ไกล

หน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่กำกับดูแลความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ได้จัด ศูนย์พัฒนา

เยาวชนตำบล สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน มีหน้าที่จัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมให้กับเด็กในท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุขจัดให้มี หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ สังกัดกรมอนามัย เพื่อส่งแพทย์ไปตรวจรักษาประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ และสอนจริยธรรมเกี่ยวกับสุขภาพให้กับประชาชนด้วย หน่วยงานของเอกชน เช่น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ให้การสนับสนุนด้านจริยธรรมทั้งด้านการเงินและการจัดกิจกรรม เช่น การประกวดมารยาทไทย เป็นต้น

ปัจจัยส่วนบุคคลมีส่วนในการพัฒนาการของบุคคลเกี่ยวกับจริยธรรมแตกต่างกัน เช่น ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ ผลการวิจัยพบว่าในวัยก่อนและระหว่างวัยรุ่น เพศหญิงจะมีพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพศหญิงมีการพัฒนาการทางภาษาเร็วกว่าเพศชาย ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่าเพศชาย และเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคมได้เร็วกว่าชาย เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายวัยผู้ใหญ่ เพศชายจะมีพัฒนาการในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเพศหญิง

4. กิจกรรมด้านการเตรียมเพื่ออาชีพและการมีงานทำ

4.1 จัดตั้งสถาบันฝึกอาชีพ เช่น วิทยาลัยการอาชีพระดับอำเภอ โรงเรียน และวิทยาลัยสารพัดช่าง สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคและศูนย์ พัฒนาฝีมือแรงงานประจำจังหวัด

4.2 จัดการฝึกอบรมอาชีพหลักสูตรระยะสั้นระบบต่อยอด ปวช. และ ปวส. โดยวิทยาลัยสารพัดช่าง เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาเพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพส่วนตัวได้

4.3 จัดการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นแก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาสและลูกหลานเกษตรกรในด้านวิชาชีพเกษตรกรรม และจัดการฝึกอบรมอาชีพศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชนบทแก่ยุวเกษตรกร

4.4 จัดการฝึกอบรมอาชีพเพื่อประกอบอาชีพส่วนตัวให้แก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งการฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้ด้านการจัดการและให้มีเจตคติในการสร้างงานด้วยตนเอง

4.5 พัฒนาระบบข้อมูลและข้อเสนอแนะด้านแรงงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เยาวชนได้เตรียมตัวในการฝึกและประกอบอาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

4.6 ให้สถานประกอบการจัดบริการการศึกษารูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวางให้แก่เยาวชนในสถานประกอบการทั้งในและนอกระบบโรงเรียนให้สามารถเรียนไปด้วย ทำงานไปด้วย โดยรัฐมีมาตรการด้านการยกเว้นภาษีเพื่อกิจกรรมดังกล่าว

4.7 ให้สถานประกอบการที่มีแรงงานเยาวชนตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป จัดโปรแกรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อให้เยาวชนในสถานประกอบการเหล่านี้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง วิทยาลัย ผ่านเจริญ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนเพื่อการมีงานทำ พอสรุปได้ว่า

ในการพัฒนาเยาวชนเพื่อเตรียมไว้สำหรับตลาดแรงงานในอนาคต นอกจากจะต้องปลูกฝังเจตคติที่มีต่อการทำงานแล้ว จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของแรงงานเยาวชนเหล่านั้นด้วย ซึ่งในการพัฒนาหรือเพิ่มคุณภาพของแรงงานเยาวชนนั้นก็อาจจะคล้าย ๆ กับการพัฒนากำลังคนโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีด้วยกันหลายรูปแบบ เริ่มต้นตั้งแต่การพัฒนาจากโรงเรียนจนกระทั่งถึงการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ประจำวัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณภาพของแรงงานด้วย การพัฒนาเยาวชนอาจทำได้หลายวิธีดังนี้

1. การให้การศึกษาโดยตรงหรือการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education)
2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education)
3. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (On the job training)
4. บริการด้านอนามัยและสาธารณสุข (Health facilities and service)
5. การย้ายถิ่น (Migration) เพื่อหางานใหม่ที่ตรงกับทักษะและความสามารถ

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) ในสมัยก่อนคนเราถือว่าการศึกษาเป็นเพียงการบริโภค นั่นคือ การที่คนเรามาเรียนหนังสือก็เพราะอยากได้ความรู้ ความเพลิดเพลินและความสนุกสนานจากการเรียนและจากการมีเพื่อนมาก ๆ ความมีหน้ามีตาในสังคมหรือสิ่งอื่น ๆ อันจะนำมาซึ่งอรรถประโยชน์และความพอใจแก่ผู้เรียน แต่ปัจจุบันการศึกษาถูกถือว่าเป็นการลงทุนด้วย โดยเป็นการลงทุนที่จะพัฒนาคุณภาพของตนเอง เพราะการที่คนเราต้องศึกษานั้นก็เพราะต้องการเพิ่มประสิทธิภาพของตนเองในอนาคตให้สูงขึ้น และผลของคุณภาพที่สูงขึ้นนี้ จะได้ทำให้เขาได้รับรายได้หรือผลตอบแทนจากการทำงานที่สูงขึ้นด้วย

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือทักษะสำหรับบุคคลที่ไม่มีโอกาสได้รับความรู้หรือทักษะเหล่านั้นจากการเรียนในระบบโรงเรียน ซึ่งมักจะเกิดขึ้นเนื่องจากไม่มีโอกาสได้เรียนในระบบโรงเรียน หรือได้เรียนมาแล้วแต่ยังไม่เพียงพอ การศึกษานอกระบบโรงเรียนนี้เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลทุกวงอาชีพได้มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น

3. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (On the job training) คล้ายกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน แต่มีความเข้มข้นมากกว่าและเป็นการฝึกเพื่อทำงานโดยตรงกับหน้าที่การงานที่ปฏิบัติ การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงานเป็นที่นิยมกันมาก เนื่องจากคนงานหรือแรงงานสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของตนเองได้จากการฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะว่าคนงานสามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ (new skills) หรือปรับปรุงแก้ไขทักษะเดิมที่ตนมีอยู่แล้วให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นการทำให้คุณภาพของแรงงานสูงขึ้น

4. บริการด้านอนามัยและสาธารณสุข (Health facilities and service) การอนามัยและสาธารณสุขก็มีบทบาทไม่น้อยต่อประสิทธิภาพในการผลิตหรือคุณภาพของประชากรหรือแรงงานประเทศใดมีประชากร หรือแรงงานที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ก็จะทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตสูงกว่าประเทศที่มีประชากรเจ็บโรคหรือสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ฉะนั้น การให้ความรู้และบริการทางด้านอนามัยและสาธารณสุขแก่ประชากร หรือแรงงานก็เป็นการช่วยทำให้ประชากรหรือแรงงานเหล่านั้นมีคุณภาพที่ดีได้

5. การย้ายถิ่นเพื่อหางานใหม่ (Migration) การย้ายถิ่นเพื่อหางานใหม่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพทางแรงงานได้เช่นกัน การเพิ่มประสิทธิภาพในกรณีต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เพราะเมื่อมีการเคลื่อนย้ายแรงงาน (Labour mobility) เกิดขึ้น แรงงานก็มีโอกาสเคลื่อนย้ายเพื่อไปหางานที่ตนเองมีความถนัดตรงกับทักษะที่มีอยู่หรือตรงกับความชอบของตนเอง นั่นคือถ้าหากแรงงานได้งานทำที่ตรงกับความชอบหรือความชำนาญแล้ว ประสิทธิภาพการผลิตของเขาเหล่านั้นก็จะสูงขึ้นด้วย

นอกจากจะพัฒนาเยาวชนโดยการให้ความรู้ ความชำนาญ และโอกาสในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว รัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอาจจำเป็นต้องหามาตรการด้านอื่น ๆ เพื่อเตรียมงานให้แก่เยาวชน มาตรการที่ควรพิจารณาก็คือการส่งเสริมอาชีพที่มีอยู่แล้วให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และในขณะเดียวกัน ก็จะต้องส่งเสริมอาชีพใหม่ ๆ หรือหางานประเภทใหม่ ๆ มาป้อนตลาดแรงงานอีกด้วย ซึ่งการ

กระทำได้กล่าวว่าจะได้ผลดีไม่น้อยเพียงใดมันขึ้นอยู่กับสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศจำนวน และคุณภาพของแรงงานเยาวชนที่จะออกมาสู่ตลาดแรงงานด้วย

ในการพัฒนาเยาวชนเพื่อการมีงานทำนั้น นอกจากจะต้องเตรียมเยาวชนในแง่คุณภาพ โดยการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนในด้านต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การให้การศึกษาในระบบโรงเรียน ตลอดจนการเพิ่มทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพแล้วจำเป็นจะต้องมีข้อมูล ทั้งทางด้านอุปทานและอุปสงค์ของตลาดแรงงานเยาวชนด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาด้านการไม่มีงานทำที่อาจเกิดขึ้น ถ้าหากปริมาณของเยาวชนมีมากเกินความต้องการของตลาดแรงงาน และในขณะเดียวกันก็พยายามสร้างความต้องการในการจ้างงานเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ประโยชน์ของกิจกรรม

กิจกรรมที่ใช้กันมากในงานกลุ่ม ได้แก่ การอภิปราย การพูดในที่สาธารณะ การร้องเพลง การเต้นรำ ศิลปะทัศนกรรม การเล่นเกม เกมสื่อกีฬาต่าง ๆ ค่ายพักแรม ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้สามารถใช้กับกลุ่มสมาชิกที่มีร่างกายปกติ หรือพิการ กลุ่มที่มีสุขภาพจิตดีหรือเสีย กลุ่มที่ต้องการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ฉะนั้นกิจกรรมจึงมีประโยชน์มากมาย คือ

1. ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียด
2. ช่วยพัฒนาสมาชิกให้เจริญเติบโตทางด้านร่างกาย
3. ช่วยให้สมาชิกเกิดทักษะ และเกิดการเรียนรู้ต่าง ๆ
4. ช่วยให้สมาชิกเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
5. ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงออก มีปฏิริยาโต้ตอบกันอย่างเสรี
6. ช่วยให้สมาชิกบางคนเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ในเมื่อเขาแสดงออกซึ่งความสามารถ

ในกิจกรรมนั้น ๆ

7. ช่วยให้เกิดความสามัคคี เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียว และเกิดความเป็นพวก

พ้อง

นอกจากนั้นกิจกรรมยังมีคุณค่าในด้านสังคมอีกมากมาย ดังเช่น การอภิปรายในกลุ่ม นักสังคมสงเคราะห์ สามารถเห็นปัญหาของสมาชิกแต่ละคน นักสังคมสงเคราะห์สามารถวินิจฉัยได้ว่า สมาชิกผู้ใดต้องการความช่วยเหลือส่วนตัวมากกว่าผู้อื่น นอกจากนั้นการอภิปราย ยังชี้ให้เห็นความสนใจของสมาชิกและของกลุ่มด้วย

กิจกรรมยังมีคุณค่าในลักษณะที่สมาชิกได้เรียนรู้ถึงวิธีการในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น
ในกลุ่ม กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน

ในการวางแผน วางโปรแกรมกิจกรรมนั้น สมาชิกจะถูกกระตุ้นให้ใช้ความคิดและ
การตัดสินใจในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ยังทำให้สมาชิกเกิดความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนวาง
แผนให้กลุ่มด้วย

เนื้อหาของกิจกรรมที่จัดนั้น เป็นเรื่องดึงดูดให้สมาชิกเกิดความสนใจที่จะเข้าร่วมทำ
กิจกรรม

ในขณะที่กลุ่มกำลังดำเนินกิจกรรมอยู่ และมีปัญหาความขัดแย้งเกิดในกลุ่ม กลุ่มจะ
ช่วยกันจัดและคลี่คลายปัญหานั้น ทำให้กลุ่มรู้จักการทำงานร่วมกัน

คุณค่ากิจกรรมในด้านสังคมประการสุดท้ายคือ เป็นสื่อประสานความสัมพันธ์และ
ความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานและชุมชนนั้น ๆ

ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ที่จะขาดเสียมิได้ ในการทำงานกับกลุ่มคือผู้นำ ซึ่ง
อาจเป็นคนในวิชาชีพต่าง ๆ กัน การทำงานกับกลุ่มคนในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์คือ นักสังคม
สงเคราะห์กลุ่มชน ฉะนั้นในการเป็นผู้นำกลุ่ม นักสังคมสงเคราะห์จึงควรมีความรู้เกี่ยวกับการ
พูดในที่สาธารณะ การพูดกับกลุ่ม การเป็นผู้นำ และเทคนิคการประชุมต่าง ๆ ด้วย